„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком и недељом на целом табаку, а уторком на по табака.

ЦЕНА ЈЕ
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију
на годину 32 дин., на по године 16 дин., на четврт године 8 динара.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За ОГЛАСЕ плаћа се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова; за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“

Уредништво и администрација „Заставе“ налази се у кући г. Бирлија у лебарској улици.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 193. У НОВОМ САДУ У ПЕТАК 20. ДЕЦЕМБРА 1891. ГОДИНА XXVI.

ГЛАВНИ УРЕДНИК: СТЕВАН ЈОВИЋ. | ВЛАСНИК: СЛАВКО СВЕТ. МИЛЕТИЋ. | ОДГОВОРНИ УРЕДНИК: АНДРИЈА ПЛАВШИЋ.

РАДИКАЛИМА
у изборном срезу старо-бечејском!

Јављено нам је, да сте, у споразуму са осталима народностима у вашему срезу, закључили истакнути за свога посланичког кандидата за угарски државни сабор, г. **Људевита Мочарија**. Ми тај ваш закључак **одобравамо**, па вас братски позивамо, да сви ваш глас дадете реченоме г. кандидату.

Централна управа
српске народне радикалне странке.

СА НАРОДНЕ СТРАЖЕ.*)

Исус Христос син божији, да се још једном роди, да живи и још једном да ходи по свету, па да проповеда спасоносну науку своју, за коју не само он и његови апостоли но и многи други, који се животом својим удостојише светитељства, страдаше и живот свој жртвоваше, морали би пресвиснути од чуда и покора баш оних, који се токорсе називају његове науке виши пастири безазлених последователа Исус Христових.

Зар су то пастири искрених посљедователа богочовека, који се и ногама и рукама, свом снагом својом безобзирно успињу на народну грбачу, да отуд по милој вољи својој пале и жаре, господаре не само његовим стеченим имањем, него и умом, да му утуку на лој сву његову будућност, да му за навек запуше уста, да од чилог и вазда добросклоног народа свог створе мукотрпну рају, која ће свакојаке муке њиховог господства морати сносити а ни бела зуба промолити, да рећи сме: ово је и одвише, ово је и за несвесну животињу премного.

Заборавише ти вајни пастири на богочовека и његову спасоносну науку, заборавише да и он не би од оца небесног послат, да господари народом, но да га добрим примером живота свог приведе Богу и човечанству, да примером живота свог приведе све људе једнакости, да послужи свима и свакоме, па и душу своју да даде за то богочовечије начело.

Заборавише наши првосвештеници на божанствену науку св. апостола Павла, који у једној од својих посланица говори: кад дође времену крај, посла Бог својег јединородног сина, да искупи подјармљене, натоварене законима, да приме њиме усиновлење, да више нису робови, но синови и насљедници науке његове овог и оног света.

Забацише огромном већином ти народни пастири оне речи богочовека Исуса Христа, који рече: ко хоће замном да иде, нека се одрече себе, деце и родбине своје, села и градова својих, па нека узме бреме науке моје, и тако пун одушевљења нека замном пође, **не тражећи славе и награде на земљи**. Да, тако је Исус Христос хтео одушевити оне, који се његовој науци као пастири и учитељи народа посветити мисле.

По тој божанственој науци богочовека Исуса Христа и наша света православна црква називље наше првосвештенике и свештенике великим и светлим именима: анђелима, судијама па и сољу душа правоверних. Али не заборавимо, да их одма са претњом најстрожије опомене укорава са речма: **не даје се част и награда именима, но делима.**

Па сад да видимо дела нашег првосвештеника „Његове Светости“ српског патријарха Георгија.

Нећемо овим да га питамо, како је из народног табора доспео до владичанске митре, то би нам можда умео казати Ника Максимовић. Нећемо да га питамо како је дошао и до патријарашке митре, нами је стало до дела његовог.

„Његова Светост“ патријарх Георгије није ни за длаку отишао од свог учитеља Германа, зато неби било згорег да се још једном запитамо, шта је хтео покојни Герман са познатим синодалним операторм? Да све конце народне црквено школ. автономије узме у своје руке, па да он господари кад и куд хоће.

Зар је и т. з. „јединствени статут“, тај уникум „благовоног“ изума српског народног секретара г. Ћирића и његовог патрона Георгија Бранковића, што бољи, напреднији и спасоноснији по српски народ? Једно те једно, брат и рођена сестра. Узети се може сасвим комотно, да је г. Ћирић лежао 4 године дана на операту синодалном, па једва једном излегао „јединствени статут“ са 700 §. §. рана на здравом српском народном телу.

Шта се управо хтело са тим „јединственим статутом?“ Ти ћеш народе сносити све терете, материјалне и моралне, а ми ћемо ти по милости својој постављати једанпут за свагда природне председнике црквено-школ. општина, проте, свештенике и учитеље. Ти ћеш народе не само у слици и на сну, но и на јави бити спутан у тешке синџире тако званог „алгаша“ а ми, „Наша Светост“ држаћемо у светој десници нашој ону велику ђиотку мађарских чикоша, па тешко теби и твојим природним председницима, ако се без нашег знања ма куд мрднули будете.

Нека нам допусти „Његова Светост“ што ћемо га овим скромно запитати: може ли он бити ученик Исуса Христа, кад хоће сву црквено-школску власт да узме у своје руке? Може ли он служити богу и трапезам? Може ли он одгајати богочтеце а уједно и економе народне привреде? Заборавила је „Његова Светост“ на речи Исус Христове: **„тако дакле сваки од вас који се не одрече свега што има, не може бити мој ученик“** (види еванђеље по Луци гл. 14. ст. 33.).

„Његова Светост“ газда Георгије не буд речено пред ангелом и човјеком, не само да се није одрекао свега што има, него је претрчао као невеста пут преко оних апостолских речи: **„друг друга болша творјашче,“** те дође до даљског спаилука, да богати себе и своје рођене својте. „Његова Светост“ није имала чак новаца да оде у Будимпешту да брани своју народну невинашчад од опасних дадилишта; шта се „Његове Светости“ тицало име и језик народни?! Опасност која прети народу, њему је девета брига. „Његова Светост“ зна да издаје незаконите президиале црквено-школским скупштинама, подругљиво се смеје одбору 15-це и чика се с њима као с малом децом. Врло добро познаје „Његова Светост“ све оне биљке, којима се за један сахат ти народни пријатељи одбора 15-це укротити дају. Али и наш народ равним начином познаје како свог патријарха тако и своје праве посланике. Зна наш народ лијино и његове странке лукавство, па баш за то несме стати на по пута, него мора као никада досад скупљати се у општинске скупштине или ако волиш у среске зборове, те преко ових не само протестовати, но и жељу своју у погледу црквено-школског живота са подписима својим послати најпре путем јавних листова, а по том кад сабора буде и преко посланика својих на одређено место.

Народе! Твоји предци кад лише потоком крв своју за одржање своје народности и ове отачбине и кад се борише за самосталност вере ти и школе, ни мислити не могоше, да ће се по крви њиховој наћи и такови архијереј, који ће хтети а још мање смети спутати твоје богато умље у ропско безумље, да те под лажним видом мира цркве и школе жива у гроб сахрани. **Ти то нећеш смети допустити, јер клетва потомака твојих превртаће кости твоје у гробу ти и клети душу твоју пред престолом свевишњег!**

—н—

*) Примамо и радо уврштујемо као глас из народа. Уредн.

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА.

Бијељина, 13. децембра.

И ето сад већ знамо ко ће да сједне на упражњену столицу митрополита Зворничког. Човјек, кога ни наше у Аустрији продане душе не хтјеше ставити у какав важнији положај, јер су у њему видили човјека за озбиљан положај неспособна. Човјек, који ће кроз кратко вријеме да сједне на митрополитску столицу у Босни годиће само својим шефовима; народ и црква његовог народа била му је и до сад девета брига па биће му и од сад. И зар да није чудо кад споменемо, да је тај човјек Магарашевић, који ће и цркву и народ за паре продати. — Но да видимо како се Магарашевић докотуро до те милости.

Министар Калај, тај „усрећитељ“ Босне и Херцеговине, био је за проту Мандића, али Апел није хтио ни чути; он је одлучно био за Магарашевића, наваћајући, да је Магарашевић заслужан по владу у Босни, и да је он вазда тачно извршивао налоге владине, па треба да буде награђен. И Апел је продро. Нашем народу да ће митрополита, који је радио проти интересу народном, та за Бога он је заслужан и за црквене књиге. — Жеља народна није испуњена. Депутација Тузланских Срба није ништа успјела; они су истина вапијали, али глас њихов остао је глас вапијушчег у пустињи! — Вијести из тих крајева свједок су нам народне бојазни, да им Магарашевић не ће ужасне штете нанијети, јер досадањи рад његов не може нам пружити лијепих нада. Па шта сад? — Народ и његови свештеници требали би да јавно негодују против тог владиног дјела. Народ и свештеници народни треба да се ограде против тога, да им иновјерци по својој вољи натурују митрополита. Свјештеници ако су задахнути љубављу према светој нам прадједовској цркви и према много пађеном народу нашем, треба ли би да покажу своју озбиљност и своју љубав према цркви и народу, те да изрекну негодовања против тог наименовања. Јест, кад би то они учинили, ми добро знамо, да би од ужасних пошљедица то по њих било, али нека им служе на примјер наши претци, који су на коцу своју поштену српску и православну душу слали Богу нашем, бранећи права свога народа и своје цркве. — Да то треба да чине, а то тим више кад знамо ово:

Из Доње Тузле извјештени смо, да су крвна браћа наша, вјере Мухамедове, дали свједоџбу, да је Дионисије био прави отац сиротиње и пријатељ свакога без разлике вјере. На ту свједоџбу потписало се 60 најугледнијих Мухамеданаца. И кад тако што чине наша браћа по народности, а друге вјере, зар ми да скрштених руку стојимо?! — Овом кораку наше браће радујемо се, јер и то је један доказ: да крв није вода! То је један доказ, да је Дионисије уживао симпатије у народу, и да га је баш за то влада отјерала. Угледали се сви на свијест Срба мухамеданаца у Д. Тузли, па ће нам онда народна ствар, лијепо напредовати! Живила свијест народносна наше браће Мухамеданске вјере! Само тако па ћемо у том заједничком раду брати заједнички плод!

др. Ј.

И ОПЕТ СРПСКИМ ЦРКВЕНИМ ОПШТИНАМА.

Кад смо у 159. броју овога цењеног листа, као продужење већ у 35. бр. „Бачванина“ започетог чланка: „Српским црквеним општинама“ — осудили поступак бачког административног одбора и епархијске скупштине у погледу обезбеђења црквено-школских здања од ватре, није нам ни на ум пало да ком друштву овим шкодимо или чак о глави радимо: не, то нисмо мислили, јер нисмо ником злуради. Да су гг. Ференчић и Конер овај чланак боље прочитали и о њем дубље промислили, уверили би се, да ми не осуђујемо трговца што, као сирома, мора да своју лошу робу и бофл продаје, не, ми само одвраћамо глупу муштерију да за свој крваво стечени новац не купује забатаљену робу, те смо јој све трговине по реду на видик изнели, па нек бира.

Да је ово г. Ференчић и друг му као представници обезбеђавајућег друштва Franco Hongroise боље промислио, или управо да је боље о свему обавештен био, за цело не би са својом (у 181. бр. овог листа под припослано), изјавом на јавност изишао и само се брукао. Није шала момак нам баш у брк рече: није истина да смо ми 1½ милијона друштвеног иметка нашим без главе и ушију газдовањем упропастили, него смо 4 милијона самих златних форината нашом разумном управом шћердали! И то не баш све, него нам је још 151.687 фор. резерве за главницу остало!

Ово нам није потребно било доказивати, јер ово смо ми све у 159. бр. овога листа са друштвеним закључцима и рачунима нашим читаоцима доказали.

Ал ипак питамо г. Ференчића колико је милијона обезбеђеничких капитала теретило ових 151.687 фор. кад је у редовној друштвеној седници од 6. маја 1889. констатовано, да је друштвени иметак пропао и да је до ове сумице дотерао, јер то је управо узрок што друштво није могло ликвидирати, пошто сваки свој уплаћени новац тражи; али од куда? — Кад већ више није било другог лека онда дај болеснику мопуса, а осигураником мало опијума под нос, па кад ови иза безсвестице себи дођу, заборавиће шта се десило, а болеснику ће век продужити те шат оздрави?! Издаше дакле нових 15.000 деоница по 100 фор. и пустише у свет, али овде тек наседоше, јер они исти акционари, који 1879. године 4 милијона фор. уплатише, **неимајући вере и поуздања сами у свом друштву**, нехтеше те ситне папире купити; усљед чега главна скупштина од 21. јуна 1890. закључи, да са непроданих 476 комада деоница може управа крпити прозоре, и да је по уништењу ових, друштвена главница била 902.887 фор. а. вр. Ми у ово верујемо као у свето писмо, јер ово сама управа својим деоничарима казује, па треба и г. Ференчић да верује а да не фарба масном бојом попуцани и трули мебл, јер се пукотине ипак виде.

А сад да видимо шта су то: „начела најстрожије солидности“, и највиша трговачка начела: „радити и штедити“, чега се Franco Hongroise и г. Ференчић придржавају? Ево шта је: **Са пресијом узимати од људи новац, који ни дужни нису; и штете гдегод је могуће неплаћати.** И зар није истина, да у случају смрти обезбеђеног, агент ваш шиље премијске обвезе натраг с примедбом да је дотични умро и да је новац неутерив, и ви после пет месеци шиљете свога **летећег швиндлера** те овај посредовањем још какве трчилаже, од наследника новац изнуди, ма да су ови већ давно своја здања код других солидних друштава обезбедили? Ми имамо оваких више случајева у рукама, пак кажите да није истина, а ми ћемо вас уверити. — Ово се зове код вас радити!

Шта је пак штедити то нек вам Egyetértés-ов Ј. Шома одговори, ког сте — с мо да му штету од 25.000 ф. неплатите прљавим средствима чак у апс увели, али кога је правда ослободила, и који вам у лице пљује и јавно довикује: „да се за 2000 ф. клади, да га Franco Hongroise не

сме тужити, ма да вам каже да штете ненаплаћујете, да неверно с друштвеним иметком рукујете! О овоме нас г. Ференчић није известио те и на даље остајемо хрђаво извештени?“

На ово ви нама одговорите: како једно солидно друштво сме допустити, да му се јавно тако што сме казати? Немојте ви нама ваше биланције хвалити; ко још може у њима вере имати, кад вам Шома каже, да неверно књиге водите? Нико, ко вас познаје.

А шта ће те на то одговорити, што у вашој инштрукцији за агенте у §. 13. „Zur besonderen Beachtung“ налажете: да агенти избегавају више кућа меканог крова у једном реду или сокаку, дочим ће свако солидно друштво цело једно село примити, ма ово и сламом покривено било, али ви несмете ни више кућа у једном сокаку да примите, јер велику штету треба платити, а где су новци? — Вама би требало много српских цркава, које неће никад или бар за 500 година изгорети!

Истина ви примате таке ствари за обезбеђење, што друга друштва непримају н. пр. кокоши, патке, голубове и т. д. али ми вам то непребацујемо, јер ђаво се у невољи и мува наједе.

Па сад нам кажите г. Ференчићу: имали горег траљавијег, или као што ви кажете, кукавнијег обезбеђавајућег друштва од Franco Hongroise? Уприте прстом на најслабије, које је горе од вас, па ћемо вас онда целом свету препоручити. Ми вам опет кажемо да сте најтраљавије и најкукавније.

За сад ћемо г. Ференчића оставити на страну а упитаћемо председника и чланове нашег бачког административног одбора: да ли ће им крв у лице појурити кад ове ретке прочитају? Зар су наше црквене општине на то спале да траже своме имању спаса код таког друштва?!

Зашто се дакле наш административни одбор бацио у положај агентски? Они правдају свој поступак, што веле, да је ово најјефтиније, и што даје 40 проц. рабата и 100 ф. епархијском фонду. Оно прво т. ј. да је најјефтиније **није истина**; а друго што даје 40 проц. **то свако друштво даје**, јер сваки приватан човек код десетогодишњег обезбеђења ужива 20 проц. од премије, дочим црквама, манастирима и иначе за просветна здања **даје 40 проц. свако друштво**: од најбогатијег до најсиромашнијег.

А да опросте, ваша часна свештена и несвештена лица, знате ли шта су оних 100 форината који као неки поклон изгледају? Ви незнате а ми ћемо вам казати: то су оних 30 сребрњака, што је Јуда од првосвештеника добио за то, које је Христа издао, а сирома Јуда поред његовог неваљалства био је још и глуп, јер да је био дотупаван он би много више за такав прљав посао искао те и добио, те су исто тако и првосвештеници јефтиније прошли. Тако и наши свештени и несвештени „агенти“ мисле, да је то поклон. Вала, није; да сте умели, могли сте много више добити, јер то је тако названа провизија, која се свих десет година по 15 проц. од годишње премије даје а осим тога при уручењу полисе још 2 проц. од целокупне десетогодишње премијске своте. Узмите сад, па прорачунајте; па ће те видети, да ова свота много више износи него 100 фор. и уверићете се да су вам само зубе премазали.

Увиђали наш административни одбор да је изигран, или, ако нашим речима неверује, нека се упита ма код ког агента, који ову провизију добија, па ће се уверити о истини наших речи.

Дакле из свега се види да су тврдње нашег административног одбора **неоноване и неистините**.

Али све на страну; којим правом сме административни одбор општине натеривати да се код овог или оног друштва морају обезбедити? Зар су наше општине малолетна деца да се над њима туторише? Зар административном одбору није позната министарска наредба од 1890. године, којом се налаже: да сва здања малолетне деце морају бити обезбеђена, а да сваки по својој вољи друштво може бирати? — Дакле министарство и код минорене деце дозвољава да се друштво може по вољи бирати, а наше општине су приморане ово код **најгорег друштва** чинити; **дакле с нашим црквеним општинама, горе се поступа него с малом децом! Било је свакојаких чуда али оваког никада.**

Ми и овом приликом саветујемо нашим општинама, да се све листом овој наредби противе, и нека се са утоком влади обрате, да им ово туторство с врата скине; јер влада зацело није агенат Franco Hongroise као наше проте, који дневнице од шест форината беру. (Та зато ваљда и јесте њима! Но, ваља душа сад смо тек дознали да „Његова Светост“ има још једну титулу а та јесте: „Генерални агенат осигуравајућег друштва Franco Hongroise.“ Ми честитамо! Уредн. „Заст.“). Нетреба се ничега плашити, ваља се на дичне Бечеје и Сурчинце угледати, ваљда ће се и овом новом насиљу лека наћи; јер држимо да се газда Георгије неће ваљда дотле понизити, да и пред министром покаже: **да је баш зацело агенат овако лошег друштва.**

Non quis sed quid.

Нови Сад, 19. децембра.

Consumatum est! Свршено је. Српскога народа у Хрватској и Славонији заиста нема. Појела га помрчина! Шта се чудите, штовани читаоци? Тако је и никако друкчије!

Но ви неверујете; ви сте неверне Томе? Е, па кад не верујете, узмите у руке „Narodne Novine“ орган г. грофа Драгутина Куен-Хедерварија (којима је уредник г. Милош Зец, православни Србин, посланик на хрватско-славонском и српском народно-црквеном сабору) па прочитајте у броју 296. уводни чланак под натписом: „Житељство у Хрватској и Славонији.“

Онде вам је по све на длану, да Срба у Хрватској и Славонији нема; а кад то вели орган бана Хрватске, Славоније и Далмације, е, онда тако мора бити. Та како би ми само и помислити могли, да тај високо-дипломатски орган не би говорио истину!

Он поносно подвикује целоме свету како су у целој Аустро-Угарској краљевине Хрватска и Славонија најјаче напредовале бројем свога становништва, па наставља:

„Тај прираст **народа хрватскога** за последњих десет година указује нам се још знаменитијим, сравнимо ли га са приростом пријашњих раздобјах: 1857.—1869. и год. 1869.—1880., за који имамо поузданих пописних резултатах!“ Ниже даље вели онда ово: **„Којему Хрвату да не закуца срце од радости, кад помисли на ту будућу снагу свога народа? А тај понос, та радост бит ће још већа, кад уважимо, да ће за будућих 50 година и просвјета, култура, знатно унапредити, те подићи душевну и материјалну снагу народа нашега!“**

Орган г. грофа завршује на послетку излив своје радости овим речма: **„Народ ће се хрватски дакле и у будуће размјерно јако множити, по наравној својој мијени, по прирођеној снаги,** па да и никакви досељеници недође више у Хрватску. Тога се, у осталом, нетребамо бојати: усељиваће се сигурно и у будуће приличан број страног народа, јер су прилике за насељивање у нас врло згодне.“

Но, шта велите сад, ви, неверне Томе? Има ли, нема ли Срба у Хрватској и Славонији? Није ли вам, ево, орган г. грофа равно и јасно у брк казао да их нема? Не чусте ли да се **хрватски** народ умножио, да свакоме **Хрвату** поносно куца срце и да ће се и „за будуће“ **хрватски народ** множити? Ако вам то није доста, е, онда ја незнам чим би вас човек још осведочити могао! Па још узмите и ту околност, да је уредник органа г. грофа Србин православне вере, па кад вам он ту писанију својим потписом на том органу потврђује, шта вам треба још више? Кад се већ **и он** претопио у Хрвате, може ли да вреди оно што по кад и кад „Србобран“ и „Застава“ штрбецају? Па још узмите и то, како ће се **хрватски** народ умножити населењем страног народа, јер чим тај страни народ, прекорачи границе Хрватске и Славоније, наравно, да одмах постаје чисти и „згољни“ **Хрват!**

Е, па да не пукнеш од смеја! Па сад реците нам, ви, браћо Срби, који толико трчите уз владу г. грофа Драгутина Хедерварија, што је и у колико је мање шовинистичка т. з. странка „народна“ (читај: владина) од странке пророка Анте Старчевића и странке „Обзорове?“ Ми, држимо, да сада сваки од нас може лако разумети, за што је бан тако лепо одговорио господару Васи Ђурђевићу.

Па хоћете ли, браћо Срби, да потпомажете и код идућих избора странку г. грофа Драгутина Куена Хедерварија? De gustibus non est disputandum — или по српски: кол'ко људи тол'ко ћуди; но ми неверујемо да ће бар радикали пасти у ту погрешку!

Поглед по свету.

— Према закључку министарскога већа обавиће се избори за угарски државни сабор у времену између 16. и 25. јануара (28. јануара и 6. фебруара). Мађарске опозиције управо бесне ради тога, што је за изборе одређен тако кратак рок и нападају владу најжешћима изразима. Оне кажу, да влада тим својим поступком хоће да уништи слободу избора, па мисли, да ће тако издејствовати да не буду могли приступити к избору сви бирачи. Оне тврде, да су избори у зими за владу врло потребни, јер она иначе неби била доживела пролеће. Опозиције пребацују влади још и то: да је разпуст угарскога сабора сасма незаконит, пошто влада није смела изрећи тај распуст због тога, што није овај сабор расправио државни прорачун за г. 1892; а не да се порећи да опозиције имаду по све право, јер заиста постојећи закон то не дозвољава.

И тако се огорчење између странака још жешће распаљује, а које последице то може имати за редовни развитак угарске државе и њевине уставности, може свако лако да пресуди.

Ми, Срби, потиснути у политичком животу са наших позиција: разним мајсторијама и незаконитостима, мирно посматрамо ту борбу. Доћи ће време, кад ће све мађарске странке, силом природног развијања догађаја, морати да увиде, како не може бити корисно држави, кад се већина њезиних становника (т. ј њевине „народности“) приучи на неку летаргију, коју ће бити тешко лечити, кад настану тешки и опасни дани по државу.

Новоизабрани државни сабор отвориће лично Њег. Величанство 6. (18.) фебруара.

— Г. Стамбулов осећа се врло јаким, па држи, да се може без опасности свађати са целим светом. Афера са француским новинаром Шадурном још није свршена а већ се чује о новим провокацијама тога „бугарског Бисмарка“. Тако је последње собрање створило закон, према којем се наређује, да се бугарски језик има обавезно предавати и у грчким школама у Бугарској и Источној-Румелији и ако ове школе не издржава бугарска држава него сами Грци. Наравно је, да су против те одредбе устали Грци најенергичније, пошто они сматрају, да се тиме доводи у опасност њихова народност и крњи се њихово право, да они, издржавајући своје школе, сами одлучују, шта ће се у истим предавати. Ваља знати, да Бугарска, као трибутарна држава, мора да се држи оних установа (а нарочито у Источној-Румелији, која је правно још и данас турска покрајина), које су ваљане у Турској и које дају Грцима право, које горе истакосмо.

Васелански патријарх устао је најенергичније против тога насиља Стамбуловљева па је замолио високу порту за посредовање, изјавив, да ће тај поступак бугарске владе произвести још већу мржњу између Грка и Бугара. Акцију патријархову потпомаже и грчка влада, па се Стамбулов нашао принуђен, да очитује грчком дипломатском агенту, да ће се тај закон исправити у идућем заседању собрања у корист Грка. Видећемо, шта ће се још из тога излећи.

— Познато је, да је царевина Јапан у Азији уставна држава; но и тамо уставност не доноси особите плодове. Странчарство развија се и тамо у великој мери. Тако је оповиција у јапанском парламенту у државном прорачуну учинила толика брисања да се не би, кад би та брисања остала, могле подмирити државне потребе. Она је разврачила све расправе, није хтела дозволити потребите суме за ваљано наоружање војске, за градњу жељезница, није дозволила припомоћ за оне, који су страдали од поплаве и земљотреса, па је у опште влади чинила свакојаке неприлике. Због тога је влада, уз приволу круне, распустила јапански парламенат 13. о. м. и одредила нове изборе. Дакле тамо у далекој Азији прилике су исте као и код нас. Уставност је врло лепа реч, но кад дође до тога, да се изводи, онда, е, онда не одлучује воља народа, него воља великих и моћних

ДОПИСИ.

Београд, 17. децембра. При поновним изборима председника, чланова и кметовских помоћника за београдску општину, који су се свршили 13. о. м. изабрани су ови: Милован Р. Маринковић, председник; Јован Антонијевић, Мита Вељковић и Јоца Илић, чланови; Коста Ћупић, Андра Наденидић, Младен Тодоровић и Данило Чонкић, кметовски помоћници.

— Овде се говори, да ће једна депутација овдашњих Срба из Босне и Херцеговине посетити скоро све дворове европских великих сила, да им се потуже на данашње стање у Босни и Херцеговини, те да их замоле за помоћ.

— Г. др. Лазар Докић, председник државног савета, постављен је за редовног члана у санитетском савету.

— Не знам, је ли истина, али мора да је нешто у ствари гледе понуде, коју је учинио краљу Милану персијски шах, да се наиме прими, да му преустроји коњицу. Најновији гласови о томе јављају, да се краљ Милан тога посла примио. Нека се шах персијски чува, да му он не преустроји касу!

— Како јављају из Јагодине основано је тамо друштво „Велика Србија“, које ће деловати у истом правцу, као и овдашња „Велика Србија“. Извештај о томе, који су донеле неке овдашње новине, гласи овако:

„Са радошћу хитамо да известимо главни одбор друштва „Велике Србије“, да је у Јагодини запаљена још једна свећа, чија светлост има да покаже душманима Срства, да оно, не само не живи у тами, већ да има и будних стражара својих народних интереса. Јуче, 1. децембра, образовано је у Јагодини друштво „Велика Србија“.

Од какве је вредности по Српство ово друштво у овим тешким данима, не треба ни да спомињем. Уверен сам, да ће сваки родољуб ново друштво радосно поздравити, и пожелити да се и друга места угледају на ова два родољубна српска удружења те пораде у истом смислу!

— Овде се код нас чине велике припреме од стране одбора за прикупљање прилога за споменик Сими Милутиновићу-Сарајлији, који ће месеца јануара да приреди „Симино вече“. Овој ће забави присуствовати сва овдашња певачка друштва.

— У суботу, 14 о. м. отпутовао је из Београда у Турн-Северин г. Војислав Илић, песник српски, где ће бити професор на тамошњој српској школи.

— У четвртак 19. о. м. држаће се у цркви св. Марка годишњи парастос пок. дру Лазару Лазаревићу, српском књижевнику.

— Митрополит Михајило лежи од неко доба болестан, те никуд не излази.

— Болест дифтеритис узела је велика маха. Већина школа је позатварано.

Ада, децембра. Сањао сам, а ја се шетам великом улицом. Кад на једанпут налети на мене неки дечји змај, којег су деца упустила, и то стрелимке на мене, а ја као поплашен шчепам га за дугачки реп. Кад тамо, а он направљен од 141. броја „Браника“, и кад га хтедох познати, а он се стаде врпољити и окретати од мене, као обично од непознатог и туђина. И тек што сам му спазио на четвртој страни „Приопслано“ са потписом: „уАди, из седнице школског одбора, број 11. 26. окт. Лазар Шевић капелан, перовођа Милош Бешлин, председник школског одбора“, и тек што сам му могао летимично прегледати садржину и таман сврших „приопслано“ до краја, али одједанпут откиде се реп од страховитог змаја и остаде ми у руци. Ја се тргнем и — пробудим. Али у мојој руци место репа — перо и чист табак папира, а на њему пише: Господо, пардон! и ништа више... Склопим брже очи да видим, каква је та седница била и ко је у њој. Кад тамо, три човека, а четир главе. Мислићете, каква је то седница била. Ево каква.

Наш школски одбор није потпун, јер тата-Рада Николић и чика-Пера Дудварски, ти поштени људи зададоше реч, ако Борјановић буде наш учитељ, да ће захвалити на одборништву, што и учинише. Па кад и пречасни парох Павловић ни Аврам Крачунов није био у тој седници, у којој су састављали „приопслано“ „Бранику“, онда ћемо лако погодити, да је у одбору било само три личности и члана, а четири главе. Сад да видимо, шта је то са те четири главе. То је оно исто, што је и у песми чика-Милоша Лациног: „Подигле се таљиге сватова, два удовца из села Буковца“. Била су у седници ова господа: Милош Бешлин, председник, Кирић, учитељ и капелан Шевић, перовођа, и Борјановић — перовођа. Дакле два члана и два перовође сачинише седницу и као бајаги, не одговарају они то у своју одбрану, него шк. одбор. А шта се управо тиче та ствар одбора, кад се одбору није пребацило ништа, осим што сте се ви за одбор крили и говорили, да је одбор изабрао одликаше, па од тих да бирамо. Све што је било у пређашњем допису писано, тиче се вас, који сте именом означени, а не свију у одбору, јер има и међу вама поштованих лица.

Него шта учинисте вашом изјавом. Обрукасте се троструко. Нисте обеснажили ону реч, коју сам рекао, да сте се придружили лажији, јер то је немогуће направити да није, што чуше 20 људи на конференцији. Рекосте, да сам ја вас и цео одбор напао. Ако сте ви сав одбор и нико више, онда Боже смилуј се и опрости нас сметењака. Даље, кажете, да сам вас злонамерно напао, кад кажем, да сте се показали, шта умете и да сте се заузимали час за једног, час за другог, па најпосле на најподлији начин придружисте се неком трећем кандидату учитељском. Лепи сте нам ви цветови аџански, као што се називате, кад председник М. Бешлин излази пред неког учитеља Павковића на четвори коли у параду и то у име целе општине, а овамо тај исти Павковић није то од нас заслужио, и тек долази да га примимо или не примимо. Леп цвет и лепи цветови! Истина је, да таких цветова међу нама нема. Нисте ли били и душом и телом за учитеља Свирчевића, којем част и по-

штење, и метусте га на прво место, а на последак га остависте и свој морал показасте, кад гласасте за онаког човека, којем то није ништа, да после укопа нева многаја љета на дући код Васе Драчиног, и којег писте у стању да сачувате, да не искарта од Штеве циганчета и последње паре, па онда да се прати са помпом. — Велите, да у будуће отворим очи при цитирању параграфа. Ја сам добро цитирао, само сте ви кратковиди или нећете да видите, шта каже §. 67. То сте требали и учинити и скупштини оставити, да слободно бира по народној жељи, јер скупштина може, а не мора мњење шк. одбора уважити, а не тако насилно се заузети за несретног отликаша, који је, што но кажу, прошао и Влашку и Бачку и после одређеног рока тек дошао и донео несрећу и расцеп слоге, мира и љубави у нас. И сад да он нама довикује у тој вашој надри-седници, да у нашој странци није цвет аћанског грађанства, као што је код вас. И не дао нам Бог таких вртљиковаца, као што сте ви потписани у 141. броју „Браника".

Кудите нас, кад себе хвалите да ми нисмо нико и ништа. А да ко је сад изабрао учитељицу са 5 гласова праве већине, а не срамно као ви са 13 гласова против 13?

А што се хвалите са свештенством? Није ли пречасни г. Поповић хтео да се гласа тајно, па да се избегне овај расцеп и омраза, а ви га не послушасте.

На вашу душу грех ове омразе. Ви сте јој узрок. Није ли и пречасни г. Павловић рекао при самом гласању, да Л. Шевић, капелан, не гласа. Уверени смо, да је ту имао право, јер кад може лични капелан да има гласа, то би онда по свештеничком праву гласања могли да гласају ваљда и свештеници из свију оближњих места.

Хоћете, да смо вам захвални на моралном заузимању око учитељског избора. Ваљда за то, што се г. Кирић сав умацуро од силног моралног заузимања и чим је избор обављен, запечатио своје морално заузимање са оно „многаја љета"; а о избору учитељице показао се јунак са речима: ја се повлачим од гласања? Ваљда за то, што је перовођа онако отлично водио записник? Захвалићемо му, кад дође на ред. Кад пође одавде на штацију, даћемо му, као обично по заслузи, отличне сведоџбе, како је водио записник, што показује и сама изјава у „Бранику", у верном изводу из записника. Тамо стоји, да су Терзић и Борјановић имали 18 гласова против Ђорђа Михајловића, који је имао 13. Али не рече, да 4 Терзићева гласа отпадају и капеланов глас, па би онда и Борјановићу остало 13. И онда би видели, би ли епархијска власт могла потврдити тај избор. Ту лежи зец!

И збиља, капелану! Кад ти тако водиш записник, да 18 гласова двојице кандидати узимаш за гласове једнога кандидата, ниси ли што нашкрабао и о избору учитељице; ниси ли заборавио увести у записник, како си лупао песницом о скупштински сто, као да си у бирцузу? Баш сте прави цветови, јер ето сад имате и баштована! А баштован новоизбрани, чим се родио, одмах је и проговорио, што рекле жене, као да се зубима родио, јер, рекли бисмо, да су оно његове речи у 141. бр. „Браника" у припосланој изјави, где лепо написа нашој домаћој господи, а господа се безазлено потписаше, како седоше на оседлана коња!

На крају вам велим, да не гулите коре, јер може бити горе. То вам не велим из зле намере, него за савет, јер ко жив дочека најскорији избор учитеља, нека се тако „морално" не заузима као ви, него нека остави скупштини, да по вољи може бирати, па да се не мора рећи, као за овај избор: отето је до века проклето.

Именом не ћу да вам се јавим. Нека вас рана, коју сте сами отворили, што дуже боли!

Војка, 10. децембра. 1891. Јуче је код нас била седница црквене скупштине, и закључила је, да нам се на већ годину дана упражњену парохију, парох или администратор намести.

У овој великој српској општини, велике су и дужности свештеничке, те и ако наш поп-Мита без икаква приговора добро, савесно и вољно две плате прима и две сесије ужива, толико мање савесно своје дужности врши.

Нашем је поп-Мити ово добро дошло; т. ј. 60 јутара земље, 1300 ф. плате, 500 ф. штоларна прихода, е па куд ћеш боље! Заиста није ни г. проти Чобанићу немило од оваких попова, који све двоструко уживају — те је тога ради и заборавио на расписани стечај наше парохије, или се може бити забацио — а он га баш и не тражи.

Е па помислите, још себичност нашег поп-Мите. Поред свега овог двоструког уживања, искао је од општинског поглаварства овдашњег „сведоџбу сиромаштва" да тражи штипендију. Драговољно ће му цела општина дати и потписати сведоџбу умног сиромаштва — али материјалог не; у осталом је општинско поглаварство умно сиромашно. Још је расправљано, да се црквена земља на вечито прода.

Пре 3 године се на јавној дражби продавала земља овдашњег Т. Г.

Покојни парох А. Батас се тада свом силом упео да исту земљу купимо и као црквено власништво укњижимо.

Тако смо и учинили. Нека и наша црква има нешто!

Данас није то добро нашем поп-Мити. Он предлаже, да се та земља прода; и са неколико његових једномишљеника, предлог му се усвоји.

Хоће ли админ. одбор овај закључак потврдити и продају дозволити? Идемо да видимо.

На послетку се и ова, као и свака до сад седница свађом и лармом завршила. Но хвала Богу, још се и томе чудимо! Наш је поп-Мита морао свађу заподенути, јер истом после свађе добар апетит добије. — Ево зашто!

По издатом налогу је наша општина у првим мах укупила 250 ф. саборског трошка и преда поп-Мити да у Карловце експедира (о камо среће, да ми њега експедирамо); но он тај новац није послао. Шта је и како је радио, незнамо, — пити хоћемо душе грешити, доста само, да га није послао.

Сад пак укупљено је 800 ф. саборских трошкова и овај новац не доби поп-Мита, бојећи се (ми) да се не догоди као и са они 250 ф., већ је овај новац у члана црквене скупштине г. Игњата Јовановића општинског начелника. Е попе ово је за тебе бламаж, да твоје стадо нема у теби поверења.

Што се тиче новаца, то признати морамо да је наш поп-Мита врло осетљив за новац; — зато и сада одмах поче већ по свом обичном начину карловачко-дунавском или дунавско-карловачком погрђивати г. начелника: хуло, бећару, безобразник и т. д. и то све за то што овај нема поверења у њему.

Ово браћо бејаше и сувише.

Никог није лепо видити где се свађа и тако ниским и подлим изразима служи — а особито човека у мантији, као наш поп-Мита.

Тада је, браћо, прави ругабет божији изгледао (и иначе је одвратан и несносан, јер његова спољашњост, је с опроштењем, не углађена). Дугачка коса му по лицу пала, кроз коју је гадан поглед продирао, брци су као и обично у нос и уста ушли, брада замршена, руке раширио, уста отворио, вичући: хуло, бећару и т. д. О буди Бог с нами! па још она црна хаљина на њему, та читаво чудовиште!

Верни христијани и чланови обасути обилном погрдом — хоћу рећи поуком свога пастира — један по један постиђени, разђоше се својим кућама.

И овај пут створи се једно недоношче у књизи црквених седница, јер га сам поп-Мита потписа — као и увек до сад.

Није сам!

Још је потписао његов верни кортеш Ђока Јаношевић, па онда: Милош Заза, Рака, Теша, Максим Пуца и мали Чабић.

Овај догађај је био као пред празништво Рождества Христова, а сад је наш поп-Мита добио тему, о којој ће о Божићу опширно говорити т. ј. по свом обичају опет некога у говору грдити; — мислећи, да му у цркви нико погрду вратити несме — јер је у седници све погрде од начелника натраг добио.

Што шала, што истина — ала му све ово доликује. Видимо чисто, како се и сам поноси.

Само тако попе! **Један Војчанин.**

Мокрин, 17. децембра. Један од последњих бројева бечкеречког „Кола" донео је из Мокрина једну белешку, која се бави са избором пароха у Мокрину. Писац те белешке труди се, да јавним путем прибави важности г. Васи Кадићу капелану и администратору, које он, Кадић, за читавих 20 година није могао учинити.

Писцу је довољно, што је г. Кадић толико година овде капеланисао и овде своју (вазда бурну) младост провео, па да већ буде за њега, па онда вели: „право је да овде и кости остави, јер," вели „то је српски и поштено". Даље успоређује г. Кадића са г. Милошевим мелепачким ђаконом и вели да г. Кадић тамо из богословије и бољу квалификацију има, те је и са те стране достојнији од г. Милошевог, који је кандидат већине.

Када се тако пише, ми смо онда изазвани, да и ми нашу пред избор пароха рекнемо, да се не би мислило да је све баш тако, како то г. писац поменуте белешке каже. Г. писац брже-боље каже, да је он за Кадића; а ево ми ћемо њему и сваком брату Србину сада казати зашто ми нећемо г. Кадића. Ми до душе незнамо, како гласи његова сведоџба из богословије; али и сувише добро знамо, како гласи сведоџба његовог 20-годишњег капеланисања. Ко ли неистинито мирне људе пријављује, ко ли 18 година не плаћа порез, ко ли има моћне протекторе у Бечкереку, ко л нам преко капија скаче, ко ли нам је поћно тумарало, ко ли приређује сумњиве и прељуботворне састанке у светој црквеној порти, ко ли се прати са 8 Цигана у петровски пост на белом дану, ко ли се тако интимно дружи са творцима лажних меница народним кожодерима и политичким Србождерима? — та ко ће него г. Василије Кадић, прозвани поп-Рута, у чијем речнику нема речи „морал". Али да буде потпун виц, треба признати, да је тако понашање једног свештеника и родом уродило, јер осим многих неприлика што имају многи поједини људи и срп. цркв. општина, треба да се зна, да се у Мокрину назаренство у великој мери шири тако, да у Мокрину има до 50 српских породица одметнутих и да је у Мокрину назаренско главно зборно место.

И ми поред овакових околности, поред најбоље воље, не можемо бирати г. Кадића, па баш да нас је мородавио 120 год., ево дошло је време, да се ми те беде опростимо, па за то треба при избору да се сложимо, да партајска и лична трвења заборавимо и да себи (у колико то може бити) доброг пастира изаберемо, та ваљда имамо још толико свести!

Што пак г. писац горе речене белешке Кадићевим противницима замера, да бајаги г. епископа Нектарија обмањују, жалост би била, кад епископ не би знао ко је В. Кадић, с тога се ми тврдо уздамо, да ће нам испасти за руком да изаберемо достојног слугу божијег. **I—80.**

Славном уредништву „Заставе".

Овдашњи школски одбор је замолио општинско заступство, да упише овомесну школу за члана „Српске Матице" у Н. Саду. На ово је поглавити господин Левин Чаврак, кр. котарски предстојник у Земуну предложио, да се и остале две школе, које под политичну купинску општину спадају, т. ј. обрешка и ашањска, такође за чланове исте Матице упишу.

Општинско заступство је тај предлог једногласно усвојило. Част таковом предстојнику, који је поткрепио и проширио предлог школског одбора!

Живило свесно и родољубиво општинско заступство! Доиста би требала, а и могла свака општина своју школу за члана „Српске Матице" уписати јер 50 ф. за 5 година у 5 оброка би сигурно била кадра исплатити; само треба воље и одушевљења. Треба хтети, треба смети, па да видиш, куд се лети! **Панић**, учитељ.

Вести из места и са стране.

Саборски одбор. Званични „Браник" јавља под 18 о. м. „Данас је саборски одбор започео своје седнице. Били су присутни Његова Светост Георгије Бранковић патријарх, чланови: преосвештени г. епископ пакрачки Мирон Николић, архимандрит Иларион Руварац, прота кикиндски Ђорђе Влаховић, др. Ника Максимовић, фискал др. Михајило Полит, секретар Исидор Ћирић, подсекретар др. Лаза Секулић. У сутрашњу седницу пријавили су свој долазак: предстојник Дапе Станковић и др. Теодор Недељковић.

У данашњој седници предузимани су неки рекурзи против решења административних одбора, даље су подељене неке мировине изнемоглим свештеницима, као и неке потпоре."

Митрополитско-црквени савет довршио је 17 о. м. свој рад. Од 58 предмета расправио је 39 бракоразводних парница.

Одбор срп. прав. цркв. општине у Срем. Карловцима, чујемо да је суспендован једва што је наступио своје деловање. И опет, дакле, ново насиље патријарха Георгија. Док чујемо више, проговорићемо о овој ствари.

Поздрав новоме епископу горњо-карловачкоме. Петрињска црквена општина послала је епископу Михајилу Грујићу, на дан његова посвећења овај брзојавни поздрав: „Високопреосвештеном господину епископу Михајилу Грујићу, у Карловци. Највећим одушевљењем, најтоплијим чуствима оданости и задовољства, поздравља наша црквена општина дичног свога, данас митром овјенчаног архијереја, изричући најдубљу благодарност светом синоду и свијетлој круни, за сретни избор и потврду домородног сина за архипастира нашега, уз свечану литургију, грување топова и титрање српског барјака поводом данас ријетке славе, шаљући топле молитве до пријестола свемогућега творца, да нам миљеног архијереја одржи много година жива, здрава, чила, мила на челу простране дијецезе богу на славу, а на понос српскоме своме народу. Живио млади владика! Петрињска православна српска црквена општина.

Архимандрит Петар (Никола) Мандић. Чујемо из сигурна извора да је за митрополита доњотузланског краљу предложен архимандрит у Гомирју Никола (Петар) Мандић.

† **Мита Петровић**, професор препарандије у Сомбору, срп. народ. посланик и књижевник српски како чујемо, умрио је.

† **Александар Сајевић**, српски глумац на народном позоришту у Загребу, како чујемо умрио је.

Расписан стечај. У Руми је расписан стечај на VI. место варошког сенатора, са годишњом платом 1000 фор. Молбенице се шаљу варошком магистрату до 11 јануара 1892 по рим.

Краљевско-српски консулат у Будимпешти публиковао је у званичним „Српским Новинама" врло интересантан консуларни извештај о трговини и економском стању у Угарској. У томе су извештају обухваћене све гране привредног живота Угарске. Ми ћемо један део тога извештаја саопштити.

Новинарско удружење у Србији. На састанку, који су у недељу, 15. о. м. држали чланови новинарског удружења у Београду, примљена су 22 члана. У сталној управи изабрата су ова лица: Пера Теодоровић, уредник „Малих Новина" за председника, Стеван Ћурчић, уредн. „Нар. Дневника", за потпредседника, Јефта Угричић за секретара, Марко Вулетић, уредн. „Трг. Гласника" за благајника, Мидисав Куртовић, уредн. „Витеза" за књижничара.

Магистратске објаве. Магистрат сл. кр. вароши Новог Сада издао је следеће објаве:

— Од стране магистрата сл. кр. вароши Новог Сада овим се до општег знања ставља, да ће се порез III. класе за 1892. годину порезати, услед тога се позивају све оне особе, које су после прошлогодишњег порезивања нову радњу започели или који су нов занат радити почели, да своје валовнице за 15 дана од публиковања ове објаве код порезног оделења предаду, где ће нужне тисканице бесплатно добити, у противном случају установиће им се порез на основу званични података. Магистрат сл. кр. вароши Новог Сада 26. децембра по рим.

— Од стране магистрата сл. кр. вароши Новог Сада даје се на знање, да у смислу XLVII. зак. чл. од г. 1875. сви они поседници који на свом непокретном имању грунтовно укњижена дуга имају, своје валовнице најдуже почевши од 1. до 31. јануара 1892. неодложно код ововарошког порезног звања предати имају, јер у противном случају при прирезивању пореза на општу доходарину за 1892. год. доцније предате валовнице у обзир узети се нећеду.

— Од стране магистрата сл. кр. вароши Новог Сада овим се до општег знања ставља, да ће се порезивање IV. класе порезе за 1892. годину отпочети, услед тога се позивају све оне порезне главе, које под ову врсту порезе спадају, да своје тачно и савесно испуњене валовнице за 8 дана од обзнане ове објаве код порезног оделења тим сигурније предаду, где ће нужне тисканице бесплатно добити моћи, јер ће им се у противном случају пореза, на основу званични података установити. Магистрат сл. кр. вароши Новога Сада 29. децембра 1891.

Излет у Италију. Вести о времену у целој Италији, а нарочито у Палерму и на Ривијери, гласе врло повољно. Тамо је свуда небо ведро, а топло је као у сред пролећа, што ће много допринети, да путовање у Италију буде врло угодно. Излет, који приређује варошки биро краљ. угарских државних жељезница за издавање возних карата (Budapest, Hotel Hungaria) 4. (16.) јануара 1892 у Млетке, Фијоренцу, Рим, Напуљ, Палермо па у Сан Ремо, Монте Карло и Ницу могао би према томе бити врло повољан. Свакоме ономе дакле, који може да потроши за своју забаву, препоручујемо, да се придружи томе излету, по што ће му се тако дати прилика с једне стране да избегне неприликама овдашњега оштријега времена, па да пробави неколико лепих дана тамо под оним благим поднебљем, а у исто време пружа му се прилика, да види највеће и најлепше вароши Италије, и да проучи врло лепу изложбу у Палерму. Потанки програми могу се добити код поменутога биро-а, који прима пријаве најдуже до 29. децембра (10. јануара). Ко жели да добије место у вагону за спавање, мора то пријавити на време, по што ће се издавати места за спавање само према броју пријављених особа.

Похара. У ноћи од 16. и 17. о. м. похарана је у Сентандреју (код Будима) св. Аранђеоска или т. з. пожаревачка црква. Ово је у току од 4 месеца други случај. Заиста лепе прилике јавне сигурности у непосредној близини угарске престонице!

Дубока старост. Ових је дана умрио у Вел. Кикинди, тамошњи становник Србин Глиша Линак. Поживио је свега 101 годину, и то у највећем јаду и невољи, а био је скроз поштена и часна живота. Мир пепелу му!

Нечувена врста венчања. У једном румунском листу читамо ово: У Плојешту (у Румунској) венчао је ових дана тамошњи свећеник у дотичној цркви једног човека са његовом, већ покојном, љубазницом. Човек тај и покојна му љубазница живели су много година у дивљем браку, из кога им се родило много деце. По што је отац желио, да децу своју легитимује, наговори он свећеника уз велику молбу да га са покојницом венча, на што овај напослетку и пристане. Овај случај запима сад у велике црквене и политичне кругове.

Трговина.

Нови Сад, 19. децембра Време је са свим попустило, у место лепог зимњег времена имамо сваки дан кише са маглуштином. Извештај са наше житарске пијаце пи мало није друкчији него што је био прошли пут. Рад је у застоју, на пијаце се ништа не довози, а ни цене се пи мало нису изменуле, шта више кукуруз је са 10 нов. пејефтинио. Продавало се: Пшеница 10 ф. 80 н. Кукуруз 5 ф. Зоб 5 ф. 70 н. Јечам 5 ф. 80 н. Наполица 10 ф. Све од 100 килограма.

Добили смо цене поврћу, које су се врло мало изменуле. Продавало се: Лукац 4 ф. Кромпир 3 ф. 50 н. Пасуљ бели 8 ф. 50 н. Пасуљ жути 9 фор. Купус укисељен продаје се по 7—8 ф. Све од 100 килограма.

На осталим пијацама радови су застали, довоз и цене се такође нису мењале. Продавано је:

Теоци 8—25 ф. по ком.
Овци 6—9 ф. по пару.
Свињи дебели 36—37 ф.
Свињи млади 34—35 фор.
Маст 50—51 фор. (са буретом)
Сланина 50 фор.

Све од 100 килограма.

*

Беч, 17. децембра. Оригиналан извештај са марвеног вашара на св. Маркcу (од фирме Т. Остојић и Ј. Бајић). На данашњи вашар је дотерано 4363 ком. назимади и 4785 ком. урањених свиња. Укупно је било 9148 комада. Посао је текао живо, а цене су биле ове:

Прима роба	43—44—44½ н.
Средња „	40—42 н.
Лагана „	34—38 н.
Назимад „	34—40 н.
Галичка раса	28—36 н.

Цене се разумевају по килограму, живо мерено, изузимајући потрошарину.

Осигурање свиња. Будући се при одашиљању свиња догађају често неприлике, то означена фирма све транспорте на њу атресоване осигурава код „Баденског паробродског осигуравајућег друштва у Бечу.

*

Течај златног и сребрног новца на пешт. берзи

од 19. децембра.

Дукати	5·63
Наполеондори	9·34
Немачка марка	57.95
Лондон	117.90

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

(Стигли 19. децембра у 4½ сахата после подне.)

Ср. Карловци. Услед решења административног одбора суспендирана овомесна црквена скупштина. Против овог незаконитог решења уложен призив на саборски одбор.

Новије вести.

Лондон. Као што „Тајмсу“ јављају из Париза, почели су у Петрограду преговори између Русије и Немачке, ради новог трговачког уговора.

Лондон. Британски посланик у Бриселу Vivian, именован је послаником у Петрограду, а Morier (у Петрограду) послаником у Риму.

Мадрид. У неким покрајинама у Шпањолској влада велика глад. У Алмерији је умрло од глади већ неколико особа. У Картази народ се буни иштући хлеба. У Гранади пати од глади неколико стотина породица. У Толеду је навалио народ на варошку кућу тражећи хлеба.

Београд. Краљ Александар ће идуће године, посетити све јевропске дворове. Прво ће ићи у Енглеску, где ће се задржати четрнајст дана. У ту сврху мораће краљ да отпочне учити енглески језик.

Букурешт. Код Перагонта не далеко од Исакче откривен је 17. о. м. споменик у облику обелиска као успомена, кад се цар Никола спасао од смрти у руско-турском рату год. 1828. Једно топовско тане било је на мах експлодирало близу цара и убило је три официра из његове свите, док је он напротив остао неповређен.

Милан. Скоро по целој Италији раширила се инфлујенца. У самом Милану нема куће, у којој нису двоје или троје болесни. Сваки дан умире по неколико особа. Највећма је отела маха инфлујенца у Брембани, код Бергама; мртвих је стотинама, многи умиру након неколико дана поштo оболе. У Риму је стање блажије.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(НЕДЕЉНИ РЕД ПОЗОРИШНИХ ПРЕДСТАВА.)

У суботу 21. децембра први пут: **„Дојчин Петар“.** Драмски спев у 3 одељења, написао Милан Савић. — Пре тога: **„Честитам“.** Шаљива игра у 1 чину, с певањем, написао К. Трифковић.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Дата је у штампу недавно оглашена књига под натписом

„Кобни дођак“

ОД С. ФАРИНЕ.

Умољавају се пријатељи српске књиге, да се изволе пожурити са шиљањем претплате, како би се могло знати, у колико ће се егземплара штампати Цена је књизи са поштарином 35 новч. Претплату и наруџбине прима **администрација „Заставе“ у Новом Саду.**

ВРЛО ВАЖНО ЗА СВАКУ СРПСКУ ДОМАЋИЦУ.

Сад баш изиђе из штампе у другом попуњеном издању

ВЕЛИКИ СРПСКИ КУВАР

БОГАТО УКРАШЕН **СА МНОГИМ ЛЕПИМ СЛИКАМА** ГЛАВНИХ ЈЕЛА И ЈЕСТИВА

ЗА ДОМАЋИЦЕ, ГОСТИОНИЧКЕ КУВАРИЦЕ И КУВАРЕ

а саставила по своме властитом искуству као извртна домаћица

КАТАРИНА ПОПОВИЋ-МИЦИНА.

Књига је на великој осмини **400 страна дебела**, а цена је **2 фор. 20 нов.**, а у лепим платненим корицама **2 фор. 60 нов.**

Ко нам новац у напред пошље, добија Кувара поштом о нашем трошку.

Шта вреди Велики Кувар овај најбоље препоручује и сведочи то, што је за кратко време прво издање у великом броју екземплара сасвим распродано — и на многа потраживања поново ево наштампасмо.

Кувар овај добро ће доћи и без њега нека не буде ни једна **млада српска домаћица ни Српкиња девојка,** којима је за тим стало, да своје домаће искуство у кувању допуне вештином куварског великог света.

Нови Сад, новембра 1891.

СРПСКИ КЊИЖАРИ И ШТАМПАРИ

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

585

Дописница уредништва.

Г. **К. М. Беч.** Подлиске примамо увек, у колико нам простор листа допушта. Изволите послати па док дођу на ред, штампаће се.

✝

Својим непрежаљеним члановима: Проти Милану Костићу, Науму Стојановићу првом ликовођи, Гаври Ковачевићу учитељу, Љубивоју Бастићу, Јоци Мравићу, Драгињи Пирошкој, јереју Алексију Јосићу, Мити Каћанском и Милеви Жекићевој даваће у суботу 28. децембра 1891. године у 10 часова пре подне, у светођурђевском храму годишњи

ПАРАСТОС

„Српска црквено-певачка дружина старобечејска“ на који своје како суделујуће, тако и подпомажуће чланове, као и све искрене дружинске пријатеље и покојничке сроднике и поштоватеље учтиво позива.

У Старом Бечеју, 14. дец. 1891. год.

Одбор.

ОГЛАСИ.

ЗА 80—100 ЈУТАРА

ораће земље у једном или два простора (Parzelle) налазеће се у Срему близу једне вароши — тражи се купац. — Понуде нека се шаљу на

ЂОКУ К. ТОДОРОВИЋА

у Панчеву.

607 2—3

ДАНИЛО ГЕРГУРОВ

У СОМБОРУ

619 1—3

потребује за своју **гвожђарску трговину** два млађа помоћника, који су српском, мађарском и немачком језику потпуно вични. Рок ступања је 1. фебруар, а најдаље 1. март 1892 г. по нов. кал

МЕШОВИТА ТРГОВИНА

НИКОЛЕ ПОПОВИЋА

609 **Нови Карловци (Сасе)** 1—3

потребује једног млађег помоћника. Они, који су на селу већ били имају првенство. — Ступање одмах.

МАНУФАКТУРНА РАДЊА

ЈОВАНА СЕКУЛИЋА

У МИТРОВИЦИ

611 1—3

потребује спомоћника.

ЗА ИЗДАВАЊЕ.

Српско-православна црквена општина у Срем. Карловцима, издаваће своју кућу, гостионицу код „Пророка“ путем јавне дражбе на 6 година под најам. Лицитација ће се одржати у недељу 29. децембра 1891. (10. јануара) 1892. год. у 2 сата после подне у магистратској дворани.

Ср. Карловци, 17. (29.) дец. 1891.

ПРЕДСЕДНИШТВО

1—2 610 **срп. прав. црквено школ. општине**

ЗЕМУНСКИ АКЦИЈСКИ КРЕДИТНИ ЗАВОД

КУПУЈЕ

4½ % хрватско-славонске облигације

ОТКУПА РЕГАЛА

рачунајући текуће камате уз најбољу могућну цену, по званичном пештанском течају.

УПРАВА

608 2—3 **земунског акцијског кредитног завода.**

„ЊУЈОРШКА ГЕРМАНИЈА“

ЗА ЖИВОТ ОБЕЗБЕЂУЈУЋЕ ДРУШТВО

основано 1860. год.

Друштвена актива 1. јануара 1891.	Нем.	држ.	мар.	66.881,021 —
Чиста преостатка 1. јануара 1891.	„	„	„	3.721,271,—
До 1. јануара 1891. исплаћено је за случај смрти	„	„	„	57.173,217.—
За, за живота постале плативе полице	„	„	„	11.632,546.—
За доживотне ренте издано	„	„	„	727,061·—
Правоваљаних обезбеђења 1. јануара 1891. на 32.591 полицу за марака	„	„	„	243.619 529.—
У Европи правоваљаних обезбеђења 1. јануара 1891. на 18 689 пол.	„	„	„	103.237,421.—
Актива у Европи (главни посед у Берлину) деповити у држав. папирима, држ. зајмима и банкама, у зајму на полице	„	„	„	6.008,556.—

Друштво је заступљено: у **Аустро-Угарској, Немачкој и Швајцарској**

Премијски су услови веома **умерени,** а услови **најлиберанији.**

Управни савет у Угарској: **Алексије** плем. **Бокрош** земаљски заступник и подпредседник држ. сабора, **Густав** плем. **Деген** и др. **Армин Најман** зем. посланик.

Референција за Угарску: **у пештанске угарске комерцијалне банке у Будимпешти.** 11 12

Главно друштвено заступство у Будимпешти VI. Gyár utcza 13.

Заступство за Хрватску, Славонију, Босну и Херцеговину код госп. **Ђорђа Пелета у Загребу.**

СТОВАРИШТЕ

ПАНТЕ СПАИЋА СИНА

У МИТРОВИЦИ

ПРЕПОРУЧУЈЕ ЗА ЗИМСКУ СЕЗОНУ:

Штофова вунени за женске хаљине у финим квалитетима, модерне боје, са свилом вежених.

Даменфланела за зимске елегантне костиме, де виринаних у разним бојама.

Порхета у постојаним бојама нове мустре за кућне женске потребе. Бела шпирл и пик порхета.

Молдона вунена, изврсне каквоће у свима бојама.

Столних чаршава и салвета, бели, дамаст, и у бојама све величине.

Гарнитура креветских, од рипса и гобелина нови десени.

Завеса за прозоре, нецованих, белих и крем, од јуте у разним бојама.

Кишобрана најбоље врсте са аутоматом у свили, клоту и атласу.

Платна кончана, креаза и румбургера, шифона инлета; српски уснивана и сади платна.

Шешира женски, за госпође, од филца, сомота и свилена блиша, нови фасони, укусни модели.

Капе женске (Mützen) за децу и госпође, са новим ауфпуцом, разни фазони.

Свиле у свима бојама и квалитетима за женске хаљине.

Јоргана, сатинских, кашмир и свилених у свима бојама.

Марама зимских, од тешке чоје и вунице, у свима величинама.

Трико-рекли женски, у свима новим бојама и финим квалитетима.

Штофова за мушка одела, врло велики избор, шевијота и лодна штајерског, камгарна француског, за елегантне израде, кочмена и трикоа за горње хаљине, еластика и мандарина за фине зимске капуте.

Первијена и доскина, најфинијег за салонска одела.

Путни бунди (Reisepelze) са шопном и ердељским црним кожама постављених од доброг тифла за ношњу дуготрајне.

Зимска одела готова за децу и дечаке у добрим израдама.

Одеће готове за господу, од зимски шевиота, камгарна. и разних бринских штофова у свима величинама.

Капута зимски; дугачки и кратки, од финога еластика и мандарина, чупави од монтењака најновије фасоне.

Ловачки капута од штајерског лодна са штофом и кожом постављених.

Микадо капута постава и огрлица од кожице опусуна, изванредно топли, врло угодна ношња.

Менчикова за господу и дечаке од лодна и енглеска шевиота, за кишу и путовања.

Капа мушки од фина первијанера и астрахан-кожица, од плиша, кримера и штофа, са кожицама и свилом постављених.

Капе кожне јагњеће црне, ердељске натуралне.

Женски зимски мантила велики избор, за госпође у најмодернијим фасонама, од свилена плиша, солејла и камгарна.

Огртача женски (Regenmäntel) са штуартграгном и новим рукавима, са позаментријом богато извежених, најновији фазони у свима бојама.

Жакета за госпође и девојчице, од фина зимска солел камгарна, у разним бојама.

Бундица женских, постављених са кожицама, од чоје, сомота, атласа, броката бизном и канином перважених.

Променад-мантлова (Raad-Mäntel) од црна и драп, енглеска шевиота.

Муфова и женски огрлица, за госпође и девојчице, од скалскина, бибера, бизама, канина црна и бела, у разним квалитетима.

Кошуља мушких белих и шарених у свима квалитетима.

Наручбине за мушка одела израђујем у сопственој кројачкој радионици по најелегантнијим фасонима бечке моде, на опште задовољство мојих муштерија, брзо и солидно.

ЦЕНЕ ВРЛО УМЕРЕНЕ.

484 13—18

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.